

Sylabus przedmiotu

Przedmiot:	Historia literatury polskiej do roku 1918
Kierunek:	Filologia polska, I stopień [6 sem], stacjonarny, ogólnoakademicki, rozpoczęty w: 2013
Tytuł lub szczegółowa nazwa przedmiotu:	Historia literatury polskiej do roku 1918
Rok/Semestr:	I/2
Liczba godzin:	15,0
Nauczyciel:	Czwórnoóg-Jadcza Barbara, dr hab.
Forma zajęć:	wykład
Rodzaj zaliczenia:	egzamin
Punkty ECTS:	3,0
Godzinowe ekwiwalenty punktów ECTS (łącznie liczba godzin w semestrze):	0 Godziny kontaktowe z prowadzącym zajęcia realizowane w formie konsultacji 0 Godziny kontaktowe z prowadzącym zajęcia realizowane w formie zajęć dydaktycznych 0 Przygotowanie się studenta do zajęć dydaktycznych 0 Przygotowanie się studenta do zaliczeń i/lub egzaminów 0 Studiowanie przez studenta literatury przedmiotu
Poziom trudności:	nie dotyczy
Metody dydaktyczne:	<ul style="list-style-type: none"> • wykład informacyjny • wykład problemowy
Zakres tematów:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przełomowość epoki oświecenia w rozwoju kultury europejskiej i polskiej. 2. Filozofia oświecenia w Europie i w Polsce. 3. Perodyzacja polskiego oświecenia. 4. Klasycyzm jako prąd literacki i doktryna estetyczna, światopogląd i styl w literaturze polskiego oświecenia. 5. klasycyzm stanisławowski i postanisławowski – przedstawiciele i najważniejsze dokonania (Naruszewicz, Trembecki, Krasicki, Koźmian, Osiński, Wężyk, Godebski). 6. Sentymentalizm oświeceniowy i dziewiętnastowieczny w Polsce: estetyka prądu i główni przedstawiciele (Karpiński, Koźmian, Wirtemberska). 7. Rokoko w Polsce: estetyka prądu i główni przedstawiciele (Szymanowski, Węgierski, Trembecki). 8. Libertynizm jako postawa światopoglądowa w kulturze oraz literaturze oświecenia. 9. Klasycyzm porozbiorowy: estetyka prądu, poezja epoki napoleońskiej, tragedia neoklasycystyczna.
Forma oceniania:	<ul style="list-style-type: none"> • egzamin ustny

Literatura:

Spis obowiązkowych lektur: Konarski S., *O poprawie wad wymowy*, [w:] Konarski S., *Pisma wybrane*, oprac. J. Nowak – Dłużewski, wstęp Z. Libera, t. 2, Warszawa 1955; lub *Ludzie Oświecenia języku i stylu*, pod red. Marii Renaty Mayenowej, t. 1, Warszawa 1958; „*Monitor*” 1765-1785, wybór i oprac. E. Aleksandrowska, Wrocław 1976, BN I 226 (wybór); Bohomolec F., *Małżeństwo z kalendarza*, [w:] Bohomolec F., *Komedie*, t. 2, Warszawa 1960; Naruszewicz A., *Satyry*, opr. S. Grzeszczuk, BN I 197, Wrocław 1962; Krasicki I., *Myszeidos pieśni X*, oprac. M. Klimowicz, Wrocław 1958; Krasicki I., *Mikołaja Doświadczynskiego* przypadek, oprac. M. Klimowicz, wyd. 6 zmienione, Wrocław 1973, BN I 41; Krasicki I., *Monachomachia i Antymonachomachia*, oprac. Z. Goliński, Wrocław 1977, BN I 19; Krasicki I., *Satyry i listy*, opr. T. Pokrzywniak, Wrocław 1988; Krasicki I., *Bajki*, opr. Z. Goliński, Wrocław 1975; Krasicki I., I. Krasicki, Pan Podstoli, wstęp i oprac. K. Stasiewicz, Olsztyn 1994; Krasicki I., *Wybór liryków*, oprac. Sante Graciotti, Wrocław 1985, BN I 252; Węgierski T.K., *Wiersze wybrane*, opr. J.W. Gomulicki, Warszawa 1974; Karpiński F., *Poezje wybrane*, opr. T. Chachulski, Wrocław 1997, BN I 89; Książnin F.D., *Wybór poezji*, oprac. W. Borowy, Wrocław 1948, BN I 129 lub: *Wiersze wybrane*, oprac. A. K. Guzek, Warszawa 1981; Trembecki S., *Sofiówka*, oprac. J. Snopek, Warszawa 2000; S. Trembecki, *Wiersze wybrane*, oprac. J. W. Gomulicki, Warszawa 1965; Zabłocki F., *Sarmatyzm*, wyd. 2, tekst ustalił, wstępem i objaśnieniami opatrzył L. Bernacki, przygotował do druku, wstępem i objaśnieniami uzupełnił T. Mikulski, Wrocław 1951, BN I 115; Zabłocki F., *Fircyk w zalotach*, opr. J. Pawłowiczowa, Wrocław 1986; Niemcewicz J.U., *Powrót posła*, opr. Z. Skwarczyński, Wrocław 1983, BN I 4; *Świadomość literacka w Polsce. Antologia. Oświeceni o literaturze. Wypowiedzi pisarzy polskich 1740-1800*, oprac. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Warszawa 1993, tu: Dmochowski F. K., *Sztuka rymotwórcza*, Karpiński F., *O wymowie w prozie albo w wierszu*, Szymanowski J., *List o guście czyli smaku; Oświeceni o literaturze. Wypowiedzi pisarzy polskich 1801-1830*, tu: Wężyk F., *O poezji w ogólności*; Bogusławski W., *Cud mniemany albo Krakowiaki i górale*, wyd. 2, oprac. M. Klimowicz, Wrocław 2005, BN I 162; *Polska tragedia neoklasykistyczna*, opr. D. Ratajczak, Wrocław 1988 (tu: Feliński A., *Barbara Radziwiłłówna* lub Wężyk F., *Gliński*); Godebski C., *Grenadier filozof*, opr. Z. Kubikowski, Wrocław 1952; Wirtemberska M., *Malwina czyli domyślność serca*, Warszawa 1958; Potocki J., *Rękopis znaleziony w Saragossie*, wyd. 3, tekst przygotował i przypisami opatrzył Leszek Kukulski (tekst oparty na przekładzie Edmunda Chojeckiego z r. 1847), Warszawa 1965 lub wyd. następne; *Poezja polska 1800 – 1830*, oprac. Zdzisław Libera, wyd. 2, uzupełnione Warszawa 1984 lub *Poezja polska XVIII wieku*, Warszawa 1983 i Tu: Elżbieta Drużbacka, *Poezja konfederacji barskiej*, Franciszek Bohomolec, Jakub Jasiński, Józef Szymanowski, Franciszek Zabłocki, Adam Naruszewicz, Anonimowa poezja polityczna, Józef Wybicki, Adam Jerzy Czartoryski, Jan Paweł Woronicz, Alojzy Feliński, Kajetan Koźmian, Ludwik Osiński, Franciszek Wężyk, Kazimierz Brodziński, Andrzej Brodziński, Cyprian Godebski, Kantorbery Tymowski, „*Świat poprawiać - zuchwałę rzemiosło*”. *Antologia poezji pol. Oświecenia*, opr. T. Kostkiewiczowa i Z. Goliński, Warszawa 1981 (tu: teksty tych samych autorów);

Literatura powszechna: Defoe D., *Przypadki Robinsona Kruzoa*, t. 1, przeł. J. Birkenmajer, Warszawa 1971 i wyd. nast.; Voltaire, *Traktat o tolerancji*, przeł. Z. Rylko i A. Sowiński, Warszawa 1988; Voltaire, *Powiastrki filozoficzne*, przekład i wstęp T. Żeleński (Boy), Warszawa 1971 (tu: *Kandyd*); Diderot D., *Kubuś Fatalista i jego pan*, przeł. T. Żeleński (Boy), weryfikacja przekładu i komentarz E. Skibińska-Cieńska i M. Cieński, wstęp M. Cieński, Wrocław 1997, BN II 243; Sterne L., *Podróż sentymentalna przez Francję i Włochy*, przełożyła A. Gliniczanka, opracowała Z. Sinko, Wrocław 1973, BN II 174; de Laclous P. A. F., *Niebezpieczne związki*, przeł. I. wstępem opatrzył T. Żeleński (Boy), Warszawa 1960 i wyd. nast.; Macpherson J., *Pieśni Osjana*, przełożył S. Goszczyński, opracował J. Strzetelski, Wrocław 1980, BN II 202 [tu: *Pieśń Selmy, Fingal*]; Goethe J. W., *Cierpienia młodego Wertera*, przełożył L. Staff, opracowała O. Dobijanka-Witczakowa, wyd. 2 zmienione, Wrocław 1971, BN II 22; Schiller F., *Intryga i miłość*, przełożył A. M. Swinarski, opracowała O. Dobijanka-Witczakowa, Wrocław 1976, BN II 183; Rousseau J. J., *Nowa Heloiza*, przeł. i opr. E. Rządowska, Wrocław 1962, BN II 136.

Opracowania obowiązkowe: Klimowicz M., *Oświecenie*, Warszawa 1998. *Słownik literatury polskiego oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 1990. *Pisarze polskiego oświecenia*, t. 1 - 3, red. T. Kostkiewiczowa, Z. Goliński, Warszawa 1992 - 1998. Libera Z., *Oświecenie*, Warszawa 1991. Kostkiewiczowa T., *Klasyzm, sentymentalizm, rokoko*, Warszawa 1975.

Opracowania nadobowiązkowe: Aleksandrowicz A., *Twórczość satyryczna Adama Naruszewicza*, Wrocław 1964; Borowy W., *O poezji polskiej w wieku XVIII*, wyd. 2, Warszawa 1978; Cazin P., *Książę Biskup Warmiński Ignacy Krasicki 1735-1801*, przeł. M. Mroziński, oprac. Z. Goliński, Olsztyn 1986; Czwońóg-Jadczak B., *Klasy aż do śmierci. Twórczość literacka F. Wężyka*, Lublin 1994; Goliński Z., *Ignacy Krasicki*, Warszawa 2002; Kostkiewiczowa T., *Książnin jako poeta liryczny*, Wrocław 1971; Kostkiewiczowa T., *Model liryki sentymentalnej w twórczości Franciszka Karpińskiego*, Wrocław 1964; Kostkiewiczowa T., *Oda w poezji polskiej. Dzieje gatunku*, Wrocław 1996; Libera Z., *Problemy polskiego Oświecenia. Kultura i styl*, Warszawa 1969; Łossowska I., *Tradycja i nowoczesność dydaktycznej powieści Oświecenia w Polsce. Studia i szkice*, Warszawa 2002; Mikulski T., *W kręgu oświeconych*, Warszawa 1960; Przybylski R., *Klasyzm, czyli Prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Warszawa 1983; Ratajczakowa D., *Komedia oświeconych 1752 - 1795*, Warszawa 1993; Sarnowska – Temeriusz E., Kostkiewiczowa T., *Krytyka literacka w Polsce w XVI i XVII wieku oraz w epoce Oświecenia*, Wrocław 1990; Timofiejew A., *Legiony i vitae lex. Problemy twórczości literackiej C. Godebskiego*, Lublin 2002; Żbikowski P., *Klasyzm postanisławowski. Doktryna historycznoliteracka*, Warszawa 1999.

<p>Dodatkowe informacje:</p>	<p>Zagadnienia egzaminacyjne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przełomowość oświecenia w rozwoju kultury europejskiej i polskiej, ramy czasowe epoki, podstawowe wyznaczniki formacji kulturowej, główne idee i wartości, główne kierunki filozoficzne (przedstawiciele i podstawowe pojęcia), ideał człowieka. 2. Najważniejsze instytucje kulturalno-oświatowe w epoce oświecenia w Polsce; ośrodki kulturalne (Warszawa, Puławy). Prekursorzy oświecenia, walka o język narodowy, znaczenie roku 1765 (teatr, szkolnictwo, czasopisma). Najważniejsi przedstawiciele publicystyki. 3. Rozwój teatru i dramatu w epoce oświecenia (Bohomolec, Zabłocki, Niemcewicz, Bogusławski, Feliński/ Wężyk). 4. Klasycyzm jako doktryna estetyczna i prąd literacki, światopogląd i styl w literaturze oraz sztuce polskiego oświecenia. Główne założenia estetyki klasycyzmu na podstawie „Sztuki rymotwórczej” Franciszka Ksawerego Dmochowskiego. Najważniejsi przedstawiciele – charakterystyka ich twórczości (I. Krasicki, A. Naruszewicz, S. Trembecki).Klasycyzm stanisławowski a postanisławowski - teoria a praktyka. Klasycyzm porozbiorowy (światopogląd i styl): poemat opisowy (Stanisław Trembecki), poezja epoki napoleońskiej (Kajetan Koźmian, Franciszek Wężyk), tragedia neoklasycystyczna. 5. Literatura (komedia, satyra) i publicystyka stanisławowska wobec sarmatyzmu. 6. Główne gatunki literackie Oświecenia: bajka, powiastka filozoficzna, satyra, sielanka, komedia (obyczajowa, polityczna), poemat heroikomiczny, oda, poemat opisowy, powieść, tragedia (ogólna charakterystyka, wyznaczniki gatunkowe, wzorce, rozwój, najwybitniejsi przedstawiciele). 7. Sentymentalizm osiemnastowieczny a dziewiętnastowieczny Polsce: estetyka prądu (F. Karpińskiego „O wymowie w prozie albo wierszu”) i główni przedstawiciele. Sentymentalizm i zapowiedzi romantyzmu w literaturze początku XIX wieku (krytyka literacka, poezja, proza). Wpływ filozofii Jana Jakuba Rousseau. Recepcja literatury europejskiej. 8. Rokoko w Polsce: estetyka prądu i główni przedstawiciele (Szymanowski, Węgierski, Trembecki, Zabłocki). Główne założenia estetyki rokoka na podstawie „Listów o guście” J. Szymanowskiego. Elementy estetyki rokoka w twórczości Krasickiego i Naruszewicza. 9. Liryka religijna i patriotyczna polskiego oświecenia. 10. Libertynizm jako postawa światopoglądowa i jej odbicie w kulturze oraz literaturze oświecenia (Węgierski, Trembecki, Jasiński). 11. Okolicznościowa literatura polityczna w polskim oświeceniu (Sejmu Czteroletniego, targowicy, rozbiorów, legionowa, powstania kościuszkowskiego i epoki napoleońskiej) – wybrane przykłady. 12. Typy obyczajowe w literaturze polskiego oświecenia: Sarmata, fircyk, żona modna, wzorowy obywatel. 13. Narodziny i rozwój nowożytnej powieści w Europie i w Polsce – przedstawiciele, charakterystyka, rodzaje, tematyka, poetyka. 14. Poezja polska epoki oświecenia do r. 1795 (E. Drużbacka, poezja konfederacji barskiej, I. Krasicki, A. Naruszewicz, F. Zabłocki, S. Trembecki, J. Jasiński, J.U. Niemcewicz, F. Karpiński, F.D. Kniaźnin, J. Szymanowski). 15. Twórczość literacka Ignacego Krasickiego – charakterystyka ogólna, gatunki, styl, tematyka; klasycyzm i racjonalizm w bajkach, wartości ideowe i artystyczne satyr, poetyka poematu heroikomicznego, „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadku” jako pierwsza nowożytna powieść polska (kompozycja, inspiracje, problematyka - dydaktyzm, utopia), ideał człowieka i obywatela w „Panu Podstolim”, liryka (motywy). 16. Poezja polska po III rozbiore (A.J. Czartoryski, J.P. Woronicz, J. Wybicki, A. Feliński, K. Koźmian, L. Osiński, F. Wężyk, K. Brodziński, A. Brodziński, C. Godebski, K. Tymowski, S. Trembecki). 17. Doświadczenie wojen napoleońskich w twórczości C. Godebskiego, T. K. Tymowskiego, K. Brodzińskiego i A. Brodzińskiego.
<p>Modułowe efekty kształcenia:</p>	<p>K_W01 Student ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu literaturoznawstwa i językoznawstwa w obrębie nauk humanistycznych i o ich powiązaniu z innymi dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi z tego obszaru wiedzy</p> <p>K_W02 ma podstawową wiedzę o roli piśmiennictwa literackiego w kształtowaniu kultury polskiej</p> <p>K_W04 ma podstawową wiedzę o literaturze polskiej, jej periodyzacji, o charakterystycznych dla epoki ujęciach gatunkowych, kluczowych cechach estetyki, form i idei, głównych tendencjach rozwojowych od początków po czasy współczesne w kontekście historycznych przemian literatury europejskiej</p> <p>K_W06 ma podstawową wiedzę o obiegach oraz związkach kontekstowych literatury polskiej z innymi dziedzinami sztuki</p> <p>K_W07 ma wiedzę o polskim dziedzictwie kulturowym, o najważniejszych zjawiskach i tendencjach rozwojowych kultury współczesnej, o instytucjach kultury w regionie i kraju oraz o najważniejszych przejawach ich działalności</p> <p>K_W08 ma uporządkowaną wiedzę ogólną i szczegółową obejmującą wybrane teorie i metodologie literaturoznawstwa i językoznawstwa, zna podstawową terminologię teoretycznoliteracką, językoznawczą oraz historycznoliteracką i krytycznoliteracką różnych epok</p> <p>K_W09 ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych współczesnych naukowych osiągnięciach w zakresie badań literaturoznawczych oraz językoznawczych</p> <p>K_W11 zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji dzieł literackich oraz innych tekstów kultury</p>